

Marie-José Stoop, ecologisch adviseur voor de Stichting ter Behoud van het Schoolse- en Noord-Kennemerduingebied

“Van het woord ‘compensatienatuur’ lopen de rillingen over mijn rug.”

De Schoorlse duinen stonden vroeger bekend als ‘de ellendigste duinen van Nederland’ met troosteloze stuifbergen. Nu wordt bos gekapt en heide afgeplagd voor Europese wensnatuur met ‘witte en grijze duinen’. De resultaten zijn tot nu toe ronduit teleurstellend, omdat de stikstofdepositie veel te hoog is voor de gewenste planten- en diersoorten. In andere duingebieden spreken beheerders van dweilen met de kraan open, maar resultaten worden nog nauwelijks grootschalig gemonitord.

De natuurdoelen van Natura 2000 blijken zwaarder te wegen dan de aanwezige natuurwaarden, terwijl die in bestaande bossen vaak hoog zijn. De naaldbossen bij Schoorl zijn vermaard om hun paddenstoelen. Er zijn hier mensen die al veertig jaar mossen en korstmossen monitoren en er is een actieve roofvogelwerkgroep. Zelf heb ik daar mijn hele jeugd hutten gebouwd en in bomen geklommen. Nu krijgen we te horen dat ‘de naaldbossen hier niet horen’. Dat vind ik pijnlijk. Je geeft het signaal dat natuur inwisselbaar is en het duurt tientallen jaren voordat nieuw aangeplant bos CO₂ opslaat en recreatief en ecologisch enige waarde krijgt. Van het woord ‘compensatienatuur’ lopen de rillingen over mijn rug.

Als het al niet lukt om bestaande natuurwaarden op de juiste wijze te beschermen, is het dus de vraag hoeveel vertrouwen mensen in de provincie kunnen hebben bij grondaankoop ten behoeve van natuur- en klimaatdoelen. Provincies hebben te maken met conflicterende doelen, maar ze missen de regie en de kennis om zorgvuldige afwegingen te maken. Ik ben bang dat het versnipperde beleid alleen maar zal leiden tot meer vervlakking en eenvormigheid.

“Provincies moeten grond aankopen om zowel natuurdoelen als de klimaatdoelen te halen”

Bosaanplant is een van de manieren waarop Nederland de klimaatdoelen wil halen. Bomen leggen immers CO₂ vast. In de praktijk zien we echter dat er meer bos verdwijnt dan er bij komt. Beheerders van Natura 2000-gebieden kappen bomen om het leefgebied van bedreigde soorten te verbeteren. Natuurdoelen en klimaatdoelen botsen hier. Bovendien krijgen natuurbeheerders veel kritiek van bewonersorganisaties die hun geliefde bos niet graag zien verdwijnen. Hoe zorgen we er voor dat we meer CO₂ vastleggen en tegelijkertijd de biodiversiteit vergroten? Is de aankoop van grond de enige oplossing?

— Sophia Opfer (journalist)

Imke Boerma, woordvoerder van Staatsbosbeheer

“Wij gaan voor de beste natuur op de juiste plek.”

Ja, ik vind het een fantastisch idee dat de provincies grond zouden aankopen voor nieuwe bossen. We zien ook dat de bereidheid van het bedrijfsleven toeneemt om te investeren in het Nederlandse bos en de natuur. Wellicht valt dat goed met elkaar te combineren. We staan namelijk als maatschappij voor twee belangrijke uitdagingen als het om de natuur gaat: biodiversiteit en klimaat. Om CO₂ op te slaan hebben we meer bos nodig, terwijl biodiversiteit vraagt om variatie in biotopen. Vaak kunnen die twee doelen prima op dezelfde plek gerealiseerd worden, maar soms ook niet. Dan sta je voor een dilemma. Om kwetsbare soorten te beschermen moeten we hun leefruimte vergroten. Dan is het soms nodig om bomen weg te halen. Ik bedoel natuurlijk niet dat bos slecht is voor de biodiversiteit, maar wij gaan voor de beste natuur op de juiste plek. Een veldleeuwerik, tapuit of zandhagedis heeft bijvoorbeeld niets aan bos, die wil een groot aaneengesloten heidegebied. Wij vinden het wel een goed idee om die bomen op een andere plek te compenseren. Op dit moment is dat in bijvoorbeeld Natura 2000-gebieden nog niet verplicht. Daardoor krimpt het areaal bos in Nederland. En dat is weer niet goed voor het klimaat. Staatsbosbeheer neemt haar eigen verantwoordelijkheid door de komende jaren 5.000 hectare eigen grond te bebossen. We inventariseren op dit moment welke plekken hiervoor het meest geschikt zijn. Wij hopen dat andere organisaties dit ook gaan doen.

Petra Souwerbren, directeur Gelderse Natuur en Milieufederatie

“We hebben nieuwe instrumenten nodig om het bosareaal te borgen.”

Laat ik vooropstellen dat we de klimaatdoelen erg belangrijk vinden. Om die te realiseren moeten we alle mogelijkheden verkennen. CO₂ vastlegging door bomen is daar een onderdeel van. De ruimte in Nederland is schaars, dus we moeten kijken hoe we verschillende doelen op een plek kunnen verenigen. Bossen en houtwallen kunnen tegelijkertijd de biodiversiteit vergroten, CO₂ vastleggen, recreatie faciliteren en in sommige gevallen ook voedsel produceren. Op dit moment neemt het areaal bos in Gelderland af, terwijl het zou moeten toenemen. Wij maken ons daar grote zorgen over. We zeggen niet dat je nooit meer bos mag omvormen tot andere natuur, maar dan moet je er wel voor zorgen dat het totale bosareaal niet achteruitgaat. De verantwoordelijkheid voor het klimaatbeleid en het landschap in Gelderland ligt bij de provincie, maar ook bij de lagere overheden en bij de samenleving. We moeten er samen voor zorgen dat de klimaatdoelen en biodiversiteitsdoelen gehaald worden. De provincie maakt beleid en zorgt voor handhaving, maar dat is voor bossen met klimaatdoelen niet genoeg. We hebben nieuwe instrumenten nodig om het bosareaal te borgen. Grondbeleid door de provincie voor nieuw bos kan helpen, als onderdeel van samenhangende instrumenten. Op dit moment is de provincie Gelderland van plan om 25 ha nieuw bos aan te planten. Dat is een leuk klein begin, maar daarmee zijn we er nog lang niet.

Hester Maij, gedeputeerde provincie Overijssel

“Ik ga ervan uit dat die herplantplicht in Natura 2000-gebieden er komt.”

Het is best ingewikkeld om een afweging te maken tussen de belangen van biodiversiteit en CO₂-opslag. We hebben namelijk met elkaar afgesproken om kwetsbare soorten in Natura 2000-gebieden te beschermen. Dat betekent dat we de leefomgeving van soorten als de kamsalamander en het korhoen moeten verbeteren. Daarvoor is het soms nodig om bos te kappen. Ik vind dat we daar bij de provincie Overijssel zorgvuldig mee omgaan. Samen met Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten bekijken we nu bijvoorbeeld hoeveel bos er op de Sallandse Heuvelrug echt gekapt moet worden om de natuurdoelen te halen. We werken ook aan een plan voor de aanplant van 1.1 miljoen bomen, precies evenveel als het aantal inwoners van Overijssel. Daarnaast leggen we de komende jaren zo'n 2.000 hectare nieuwe natuur aan die deels uit bos zal bestaan. Op dit moment is er geen herplantplicht in Natura 2000-gebieden. Zelf ben ik daar wel voorstander van. Via de klimaattafel landbouw en landgebruik adviseer ik het Rijk namens verschillende overheden om een algemene herplantplicht in te stellen. Ik ga ervan uit dat die er ook komt, zodra het klimaatakkoord rond is. Een herplantplicht klinkt mooi, maar we moeten ons wel realiseren dat dat niet zo makkelijk is. Als we alle bomen van de Sallandse Heuvelrug ergens anders zouden herplanten, kost dat ongeveer twintig miljoen euro. Dat moeten we wel met elkaar op kunnen brengen. Dat is nogal wat.